

Bouwstenen voor een sterk lokaal sportbeleid

Zet je gemeente in beweging



Netwerk
Lokaal
Sportbeleid





5 BOUWSTENEN VOOR EEN STERK LOKAAL SPORTBELEID



In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen op 13 oktober 2024 presenteert Netwerk Lokaal Sportbeleid vijf vernieuwde bouwstenen met concrete suggesties voor een sterk lokaal sportbeleid. Stuk voor stuk sluiten ze aan bij maatschappelijke en sportieve tendensen.

De bouwstenen kunnen de basis vormen voor het luik sportbeleid in het bestuursakkoord of voor het meerjarenplan van je gemeente. Tegelijkertijd bieden ze je de ruimte om ze volledig op maat van de eigen situatie in te vullen. Bekijk ze als een menukaart, een overzicht van wat er allemaal mogelijk is.

Sport interpretern we in deze brochure steeds vanuit een breed begrip: het gaat zowel over competitie- en prestatiesport als over recreatieve sportbeoefening, bewegen, sportieve recreatie en spel. Sport als doel én als middel hebben beide een evidente plaats binnen een integraal lokaal beleid en binnen het vrijetijds-, welzijns- of gezondheidsbeleid in het bijzonder. Want hoe je het ook draait of keert: sport brengt mensen samen en dat draagt ongetwijfeld bij aan de verbindende rol van een sterk lokaal beleid.

De bouwstenen zijn een nieuwere versie van de bouwstenen lokaal sportbeleid uit 2018. Een kleine zes jaar later is er heel wat gebeurd. De wereld werd geconfronteerd met verschillende crisissen en uitdagingen, met een impact op het lokale niveau. Veranderingen en evoluties versnelden, in verschillende richtingen.

Zwemwater, met zwembaden en open water, voegen we toe. We geven meer aandacht aan sportieve en publieke ruimte, als één van de belangrijkste thema's voor de volgende decennia. Duurzaamheid en aandacht voor omgeving en gezondheid zijn een evidentie.

We trekken clubondersteuning open naar verenigingen met een sociaal-sportief doel. En kijken ook naar commerciële organisaties als potentiële partners om te betrekken voor meer en een beter sport- en beweegaanbod. Ook een specifiek beleid voor topsport krijgt de nodige aandacht, net als beleving en innovatie. Buurtsport en aandacht voor kansengroepen blijft dan weer essentieel voor een zo hoog mogelijke participatiegraad. Dit alles via co-creatie en meer en diversere burgerparticipatie waar iedereen vertegenwoordigd is. Tot slot spelen we in op de kansen die inter- en intralokale samenwerking bieden.

Laat deze bouwstenen een bron van inspiratie zijn, en vooral, veel sportbeleidskracht geven. Want dat is belangrijker dan ooit tevoren. De uitdagingen voor lokale besturen zijn legio. Taken en verantwoordelijkheden stijgen en middelen zijn vaak schaars. Meer dan ooit is het belangrijk om na te denken over wat we willen doen met sport en bewegen, hoe we kunnen aanhaken op de bredere meerjarenplannen van lokale besturen. Om uiteindelijk zoveel mogelijk inwoners te laten sporten en bewegen.



INHOUDSTAFEL

1. Sportinfrastructuur, sportieve ruimte en zwemwater	4
2. Brede verenigingsondersteuning	6
3. Sportstimulering voor iedereen	8
4. Co-creatie en burgerparticipatie	10
5. (Boven)lokale samenwerking	11
Over Netwerk Lokaal Sportbeleid	12

1. SPORTINFRASTRUCTUUR, SPORTIEVE RUIMTE EN ZWEMWATER

De basis van een sterk lokaal sportbeleid is een gedragen infrastructuurbeleid. Voldoende ruimte voorzien waar zowel gebonden als ongebonden sporters kunnen sporten en bewegen is een kerntaak van elk lokaal bestuur.

♥ Een divers, maar gericht infrastructuurbeleid op maat van de burgers

De gemeente heeft oog voor de **maatschappelijke diversiteit** en zorgt voor **infrastructuur op maat** van haar burgers. Gezien de schaarser wordende ruimte moeten we zeker denken aan:

- Nieuwbouw en/of renovatie
- Sportspecifiek en/of multisportinfrastructuur
- Multifunctioneel of multi-inzetbaar
- Gedeeld en domeinoverschrijdend
- Tijdelijk gebruik of modulair gebruik
- Herbestemming

Bij het maken van gerichte investeringskeuzes is de gemeente **slim en innovatief**.

- Duurzaam en klimaatneutraal bouwen
- Oog voor toegankelijkheid
- Energiezuinige en efficiënte exploitatie
- Waakzaam voor slimme technologieën en nieuwe evoluties / trends



📍 Exploitatie en beheer van infrastructuur binnen een veranderende tijdsgeest

De gemeente kiest voor **weloverwogen exploitatievormen** (eigen beheer, beheer door private sector, samenwerking / cofinanciering via clubs, regionale exploitatie, ...) en houdt hierbij de **beleidsregie in eigen handen**. Aandachtspunten zijn:

- Breng de voor- en nadelen van elke beheersvorm in kaart
- Wees waakzaam voor voldoende inspraak als lokaal bestuur (ook op lange termijn)
- Erken de specifieke noden van sportclubs die zelf infrastructuur beheren

Bij het beheer van infrastructuur is er specifieke aandacht voor niet alleen de **gebonden**, maar ook de **ongebonden sporter** en de mogelijkheid om **luchtkwaliteit** te monitoren en zo gezond mogelijk te houden.

📍 Sportieve ruimte

Beweegvriendelijke en sportieve publieke ruimte versterkt de **sociale cohesie binnen wijken en buurten**. Het belang van én het gebrek aan ruimte voor sport en bewegen maakt het een belangrijk thema dat een integrale en brede blik vereist. Om sport en bewegen tot bij de burger te brengen via sportieve ruimte is er oog voor:

- Diversiteit aan mogelijkheden (tijdelijk, verplaatsbaar, natuurlijk, met of zonder (vergaande) ingrepen, ...)
- Gezondheid en de veiligheid van de sporters én van de omgeving
- Beleidsdomeinoverkoepelende kansen
- Multifunctionaliteit en multi-inzetbaarheid
- Intergemeentelijke en bovenlokale opties

📍 Zwemwater

Lokale besturen spelen een grote rol in het aanbieden van **voldoende zwemwater en zwemkansen** in de nabije omgeving. Ze nemen een faciliterende rol op zodat iedereen kan leren veilig zwemmen. Voldoende kwalitatieve en toegankelijke zweminfrastructuur is een gedeelde verantwoordelijkheid. Bovenlokale samenwerking en/of een goede afstemming op de specifieke noden moeten bijdragen tot de haalbaarheid van nabije en toegankelijke zwembaden. Open water kan meer burgers laten zwemmen en plaats geven aan andere sporten in open water, waterkwaliteit en oog voor veiligheid zijn hier essentieel.



2. BREDE VERENIGINGSONDERSTEUNING

Verenigingen zijn binnen een gemeente een essentieel onderdeel van het lokaal sportbeleid. Basis-ondersteuning en erkenning van verenigingen zijn een evidente pijler. Elke vereniging heeft een eigen identiteit en de vrijheid om binnen deze uitdagingen zijn sportieve en/of sociale doelstellingen te formuleren en op die manier zijn bijdrage te leveren aan het (boven)lokaal sportbeleid.

Aandachtspunten zijn:

📍 Laat sportclubs sportclubs zijn

De meerderheid van de sportclubs zijn kleine clubs, gedragen door vrijwilligers. Een sterk lokaal sportbeleid omvat in de basis het aanmoedigen van een **kwaliteitsvolle sporttechnische en pedagogische begeleiding** en een aanbod **op maat van de ambities** van de clubs, van recreatie tot topsport, voor jong en oud.

- Kies voor efficiënte en effectieve basisondersteuning en erkenning
- Zet in op duurzaamheid
- Moedig zelfredzaamheid aan
- Denk ook aan andere ondersteuningskansen en -vormen op maat van de lokale situatie

📍 Maatschappelijke uitdagingen

Sportclubs kunnen er bewust voor kiezen om evenwaardig naast de sportieve doelstellingen of zelfs in hoofdzaak een **sociaal doel** na te streven. Niet alleen sportclubs, ook **sociaal-sportieve** verenigingen moeten binnen een integraal beleid worden meegenomen.

Specifieke omkadering is nodig om ze binnen hun lokale context te definiëren en duurzaam te ondersteunen. Ze zijn immers een waardevolle partner van het lokaal beleid en het lokale verenigingslandschap om **breder sociaal-maatschappelijke meerwaarde** na te streven.

📍 Andere sportaanbieders

Er zijn tegenwoordig ook andere sportaanbieders: professionele of commerciële organisaties die **bepaalde noden kunnen opvangen en kansen grijpen** waar zuiver vrijwilligersinitiatief onvoldoende blijkt. Door met hen samen te werken kan je gericht taken en diensten uitbesteden:

- Specifieke doelgroepen een aanbod aanbieden
- Infrastructuur uitbaten
- De ongebonden sporter nog beter vatten
- Professionele en duurzame omkadering garanderen
- Bestaande ruimte optimaal benutten

Om te beantwoorden aan bepaalde uitdagingen kunnen verenigingen kiezen voor onderlinge samenwerking!



EXTRA TIP

3. SPORTSTIMULERING VOOR IEDEREEN

Iedereen met plezier aan het sporten en bewegen krijgen en dat een leven lang zo houden is de algemene uitdaging van elk lokaal sportbeleid. Zet in op kansengroepen, beleving, innovatie en topsport om zoveel mogelijk (niet) sporters te (her)activeren..

Sportstimulering en ...

📍 ... beleving

Sporten en bewegen is niet louter een actie, maar een hele beleving op zich. Het raakt inwoners én bezoekers van je gemeente en brengt ze samen. Het biedt kansen in:

- Citymarketing
- Toerisme
- Gezondheidsshift
- Recreatie

📍 ... innovatie

Opvolgen en inspelen op het sport- en beweeggedrag van onze actieve inwoners loont, het gedrag kunnen aansturen is nog beter. **Actuele tendensen in innovatieve ingrepen en methodieken trekken burgers aan.** Denk hierbij aan specifieke groepen die liefst sporten waar en wanneer ze willen, maar ook aan:

- Nieuwe sport- en beweegvormen
- Tijdelijke (sport) projecten stimuleren
- Online technologie en digitale evoluties
- Exergaming
- Innovatieve infrastructuur





📍 ... kansengroepen

Door met laagdrempelige en buurtgerichte Buurtsportinitiatieven drempels aan te pakken en domeinoverschrijdend aan de slag te gaan, stimuleren we inclusie in de gemeente of stad.

Belangrijke elementen bij het streven naar meer aandacht voor **inclusie in het lokaal sportbeleid**:

- Een aangepaste methodiek
- Een aangepaste omkadering
- Transversale samenwerking
- Nabije infrastructurele voorzieningen
- Samenwerken met lokale actoren om een duurzame sportdeelname te stimuleren
- Financiële ondersteuning van projecten of deelnemers

📍 ... topsport

Durf in te zetten op topsport **als middel** om een sociaal-maatschappelijke meerwaarde te bekomen:

- Schenk aandacht aan een ruimere, inclusieve visie op topsport
- Gebruik topsport-evenementen als duidelijk en zichtbaar uithangbord
- Werk samen met topsporters als lokale rolmodellen / sportambassadeurs
- Gebruik topsport om de gemeente of stad (inter)nationaal op de kaart te zetten
- Maak je topsportevent duurzaam (voor- en natraject!)

4. CO-CREATIE EN BURGERPARTICIPATIE

De (traditionele) adviesorganen vormen een uitdaging. Nog steeds vormen adviesraden een sterke link met het veld en kan goede adviesvorming absoluut een meerwaarde bieden voor het lokale sportbeleid. Een representatieve vertegenwoordiging van het lokale sportveld is daarin essentieel. Om het bereik en de efficiëntie van de advieswinning te verhogen, is eigentijdse participatie via alternatieve werkvormen belangrijk om gericht toe te werken naar een efficiënt beleid of beleidsadvies.

📍 Eigentijdse participatie in sportbeleid

Verenigingen en individuele sporters zijn geen klant, maar partners van het beleid. **Inzetten op eigentijdse participatie** in sportbeleid blijft een belangrijk onderdeel van een sterk lokaal sportbeleid. Co-creatie en burgerparticipatie in sportbeleid heeft betrekking tot de volgende factoren, die ongetwijfeld de verbindende rol van het lokaal (sport)beleid in de samenleving vergroten:

- De roep naar transparantie en de nood aan gedragenheid vraagt échte **open inspraakstructuren en -vormen** met verenigingen, inwoners, diverse organisaties, etc.
- Een faciliterende overheid versterkt en stimuleert **burgerinitiatief**: van kleinschalige loopinitiatieven tot het voorzien van sportruimte.
- Echte **partnerships** met sterke en open sportclubs, sociale sportactoren of project-groepen binnen inspraakstructuren zorgen voor het optimaal benutten van expertise en meer draagvlak in het gekozen beleid.
- Betrokken burgers melden zich niet altijd vanzelf. Ze vragen bovendien de nodige **flexibiliteit, een haalbaar engagement en voldoende zicht op het doel en de meerwaarde**.



5. (BOVEN)LOKALE SAMENWERKING

📍 Bovenlokale en intergemeentelijke samenwerking

Interlokale samenwerking heeft betrekking op samenwerking omwille van territoriale (gebiedsgerichte) grenzen. Het gaat dan in het bijzonder over samenwerking op schaal van de regio's, maar ook over interlokale samenwerkingen op kleinere schaal, bijvoorbeeld tussen naburige gemeenten.

Een gemeente kan samenwerken op verschillende vlakken.

- Een intergemeentelijk samenwerkingsverband voor **sportinfrastructuur, zwemwater** en **sportieve ruimte** biedt mogelijkheden om voldoende sportinfrastructuur te voorzien voor alle burgers.
- Samenwerking helpt bij een **brede verenigingsondersteuning**. Door de gemeenschappelijke noden van de clubs en verenigingen in kaart te brengen, krijgt men een breder perspectief en komt men mogelijks tot betere / andere oplossingen.
- De kracht van het bovenlokale zit hem onder meer in de mogelijkheid van **sportstimulering voor iedereen**.

📍 Intralokale samenwerking

Een **integrale benadering** is de laatste jaren nog meer ingeburgerd bij de lokale besturen.

- Deze benadering heeft als doel **expertise en middelen van verschillende diensten en beleidsdomeinen optimaal te benutten**.
- Het biedt een **meerwaarde en mogelijkheden voor verschillende maatschappelijke doelstellingen** (sociaal-maatschappelijk, gezondheid, welzijn, ...)
- Het draagt bij tot een meer evidente **sportieve en beweegvriendelijke omgeving** (ruimte, mobiliteit, openbare werken, ...)

Naast de transversale samenwerking zijn **samenwerkingsverbanden van het lokaal bestuur met andere lokale organisaties** ook van belang. Zij zorgen voor (h)erkenning en een draagvlak binnen de gemeente om zo een optimaal sportaanbod te kunnen bieden.

OVER NETWERK LOKAAL SPORTBELEID

Netwerk Lokaal Sportbeleid is de ledenvereniging en het kenniscentrum voor het lokaal en regionaal sport-, beweeg- en recreatiebeleid in Vlaanderen en Brussel.

Netwerk Lokaal Sportbeleid is het netwerk van ambtenaren en andere professionals actief in en betrokken bij gemeentelijk en regionaal sportbeleid, sport- en vrijetijdsdiensten, schepenen en verantwoordelijken van sportinfrastructuren, publieke zwembaden en recreatiecentra.

Meer weten?

Netwerk Lokaal Sportbeleid
August De Boeckstraat 1 - Bus 3
9100 Sint-Niklaas

T 03 780 91 00
info@lokaalsportbeleid.be
www.lokaalsportbeleid.be

Meer nieuws ontvangen?

Volg Netwerk Lokaal Sportbeleid op



[#LokaalSportbeleid](https://www.instagram.com/lokaalsportbeleid)